

Beslutningsforslag nr. B 90. Fremsat den 19. marts 1980 af Birthe Nielsen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Ingerlise Koefoed (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om barselorlov

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til lov om barselorlov efter følgende retningslinier:

1) Ved enhver fødsel eller adoption har forældre ret til i alt 9 måneders barselorlov efter fødslen eller modtagelsen af adoptivbarnet.

2) Barselorloven skal kunne deles mellem forældrene efter eget ønske. Dog skal den ene af forældrene ikke kunne opnå mere end seks måneder. Udnyttes de resterende tre måneder ikke af den anden af forældrene, bortfælder retten til denne del af orloven.

3) Faderen skal desuden have ret til to ugers omsorgsorlov i forbindelse med fødsel.

4) Den af forældrene, der har barselorlov eller omsorgsorlov, skal være berettiget til fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

5) Udgiften til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal udredes dels af det offentlige, dels af arbejdsgiverne, evt. ved indbetaling til en fond (dagpengefonden).

6) Ingen skal kunne afskediges under graviditet eller ved fravær i barselorlovs- eller omsorgsorlovsperioden.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er delvis en genfremsættelse af et senest den 3. november 1978 fremsat forslag, jfr. Folketingstidende 1978-79, forhandlingerne sp. 1640 og 3809, tillæg A sp. 1179.

Efter gældende regler er kvinders retsstilling i forbindelse med graviditet og fødsel meget forskellig afhængigt af, om hun er arbejder, funktionær eller i øvrigt dækket ind af en overenskomst. Dette gælder både orlovens længde og størrelsen af erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste. Det er tilmed sådan, at de arbejderkvinder, der har det hårdeste arbejde og den laveste løn, ofte har de dårligste barselregler. For at give børn så gode startbetingelser som muligt og for at give forældre så gode betingelser som muligt for at lære forældrerollen at kende, mener forslagsstillerne, at der er brug for afgørende forbedringer på dette område.

Der bør skabes ensartede regler for alle forældre. Fædre bør også kunne få barselorlov. For at fremme den reelle ligestilling mellem kønnene er det vigtigt, at der gives en fader mulighed for at have ansvaret for sit barn i den spæde alder, hvor forholdet mellem børn og forældre grundlægges. Når det er en almindelig antagelse, at kvinder er bedre til at tage sig af børn end mænd, skyldes det sandsynligvis, at mænd har haft så begrænset lejlighed til at lære børnepasning fra grunden.

Barselorlov foreslås udvidet væsentligt i forhold til de i dag gældende regler. Det skyldes dels et hensyn til barnet, der i denne alder har særlig brug for omsorg både fysisk og psykisk, dels et hensyn til forældrene, der har brug for i fred og ro at kunne grundlægge et godt familieforhold.

Som forslaget er udformet, skal der ske en tvungen deling mellem forældrene. Hver af dem er berettiget til tre måneder, der ikke kan overføres til den anden, og som bortfalder, hvis de ikke udnyttes. Efter denne ordning kan moderen opnå mellem tre og seks måneders orlov afhængigt af, hvorledes forældrene vælger at dele de helt valgfri tre måneder. D. v. s., at hvert barn får 6 måneders start med den ene eller den anden af sine forældre. Det er en både nødvendig og rimelig periode. Såfremt moderen ammer eller har lidt svært ved at

komme til hæfterne efter fødslen, vil det være rimeligt, at hun får størsteparten, d. v. s. op til i alt et halvt år. I den del af orloven, der tildeles faderen, er det ham, der bliver hovedansvarlig for barnets pasning og opdragelse. Det vil have afgørende indflydelse på udvikling af kønsrollemønstre, der skaber større ligestilling mellem de to køn. Det samme vil reglen om, at en far kan få omsorgslov i 2 uger til at tage sig af mor og barn umiddelbart efter en fødsel.

Udgifterne til barselorlov skal udredes af det offentlige. Arbejdsgiverne indbetaler til en fond - eventuelt dagpengefonden - beløb til delvis dækning af udgifterne. Det må være i samfundets interesse at give børn den bedst mulige start i livet. Imidlertid ønsker forslagsstillerne, at arbejdsgiverne deltager mere direkte i finansieringen af de udgifter, der knytter sig til arbejderne velfærd, da de har umiddelbar fordel af, at arbejderne har gode forhold.

Ingen skal kunne afskediges under graviditets-, omsorgs- eller barselorlov. Det er helt afgørende af hensyn til ønsket om at være hjemme hos sine børn, at en forlængelse af orloven ikke medfører indtægtsnedgang. Det har særlig betydning for de mange småbørnsfamilier, der er lavtlønnede. Lige så vigtig for trygheden er imidlertid sikkerheden for, at man kan beholde sit arbejde. I dag bliver mange småbørnsmødre diskrimineret simpelt hen ved, at de risikerer at blive afskediget i forbindelse med graviditet og fødsel. Når det bliver almindeligt, at mænd også får barselorlov, vil det yderligere formindske diskrimineringen. Følelsen af tryk og sikkerhed i hjemmet er afgørende for et barns start. Det mindste, der kan gøres fra samfundets side for at underbygge dette, er at skabe de økonomiske rammer.

Forslaget vil naturligvis i første række medføre øgede udgifter for det offentlige, men til gengæld vil det også give besparelser. Det vil spare daginstitutionsudgifter til de fleste af de alleryngste børn. Det er endvidere i en arbejdsløshedsperiode medvirkende til at skabe flere job.

Der tales i disse år meget om familieproblemer og problemer med børn. Det foreliggende forslag vil, hvis det bliver gennemført, være med til at fjerne nogle af årsagerne til disse problemer, nemlig de årsager, der grunder sig i den vældig pressede situation, der kan opstå i en familie, når der ikke er råd og tid til at grundlægge et positivt forhold mellem barn og forældre.

Under tidligere debatter om det foreliggende forslag har det været fremført, at forslaget ikke indeholder bestemmelser om tiden før fødslen, bortset fra bestemmelsen om, at man ikke må afskediges under en graviditetsperiode.

Til denne del af debatten ønsker forslagsstillerne at udtale, at de stort set kan tilslutte sig de synspunkter, der er givet udtryk for i betænkning

nr. 846 fra fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet.

Hovedprincippet heri er, at den vordende mors behov for arbejdsfravær før fødslen ikke må få virkning for barselorlovens længde. Erfaringerne har vist, at det ofte er kvinder med det hårdeste arbejde, der under de nugældende regler bruger så meget af deres barselorlov før fødslen, at restitutionsperioden efter fødslen bliver urimelig kort.

Kvinder bør derfor efter vurdering af eget behov have ret til orlov på op til otte uger før fødslen. Derudover bør uarbejdsdygtighed, der har forbindelse med graviditeten, give ret til sygedagpenge efter de almindelige regler. Endelig må kvinder sikres dagpenge for hele dage eller dele af dage for at kunne udnytte tilbuddene om graviditetsundersøgelser.